

(Fortsættelse 02)



Fotoet viser et vue over den vestlige ende af hovedgaden i Tillitse set fra øst. Cykelsmedens bindingsværkshus ses for enden af gaden, som nordover bøjer af mod Spidsby og sydover mod Majbølle. Det var og er ved sidstnævnte vej at mine forældres hus lå og endnu ligger i august 2006. – Privatfoto: © 2006 Harry Rasmussen.



Her ses mine forældres hus i den sydvestlige udkant af Tillitse, som fra juni 1929 til april 1937 blev mit første barndomshjem. Fra dette sted og disse lokaliteter stammer mine tidligste og måske allerlykkeligste minder. Mine forældre satte en ære og personlig tilfredsstillelse i, at huset altid fremtrådte i pæneste stand, både udvendigt og indvendigt. Bemærk årstallet 1927, som var året for husets opførelse. Omtrent forneden til venstre i billedet ses taget og skorstenen til udhuset. - Privatfoto ca. 1933-34: © Harry Rasmussen.



'Vores' hus som det tog sig ud i august 2006. Som det ses er vinduesfagene ændret til såkaldt moderne ruder. Det røde tegltag er falmet og årstallet 1927 malet over med sort for at matche vindueskarme og fundament. Garagen står der stadigvæk, men er skjult bag en carport foran. Ovenover carportens tag anes den øverste del af skorstenen til udhuset Den stakitindhegnede forhaver er også blevet sløjfet til fordel for et par buske. – Foto: © 2006 Harry Rasmussen.

Som de fleste andre landsbybeboere havde mine forældre også både gæs, høns og duer, hvoraf enkelte jævnligt havnede i suppegryden eller i stegeovnen. Derudover havde de gerne en gris gående i stalden i hønsehuset, og den blev normalt slagtet op til jul, således at spisekammeret kunne fyldes med medisterpølser, blodpølser, spegepølser, leverpostej, finker, fedt, nedsaltede flæskesider og røgede skinker og andet, som ansås for nødvendigt i en land-husholdning. Mine forældre var derfor stort set selvforsynende, hvad almindelige madvarer angik, men de måtte som alle andre købe de nødvendige kolonialvarer, så som mel, gryn, sukker, kaffe, te, kakao, margarine m.v., og de handlede derfor i Tillitse Brugsforening, som havde forretning omme på hovedgaden.

Mælk, fløde og smør blev leveret til døren af mælkehandleren, og det samme var tilfældet med ost, idet der jævnligt kom en speciel ostehandler kørende med sin hestetrukne vogn, og gjorde holdt uden for husene. Vognens lad var en stor, tæt lukket kasse med døre bagi, og indvendig var der hylder, på hvilke de mange forskellige oste var stablet op. Friskfangede sild, torsk, skrubber, rødspætter og hornfisk, samt ål og rejer blev også solgt fra en omkringkørende fiskevogn, der i reglen hver uge kom og ligeledes gjorde holdt uden for landsbyens huse, hvor kvinderne så kunne gøre deres indkøb af friske fisk, røgede ål og sild samt røget torskerogn. Og hvis man ønskede det, skar fiskehandleren fisken ud, flåede og fileterede den på et skærebræt, som var fast udstyr i vognens lad. Frisk rogn fik man fra torsken, som i reglen kun blev solgt og spist ved nytårstid.

Som omtalt blev jeg på grund af risikoen for, at jeg ikke skulle overleve, døbt på Næskov sygehus den 12. juni 1929, samme dag, som fødslen havde fundet sted. Men ifølge skik og brug skulle barnet senere fremstilles i sognekirken til bekræftelse af den såkaldte "hjemmedåb". Fremstillingen i Tillitse Kirke skete for mit vedkommende først året efter fødslen, nemlig søndag den 9. juni 1930. Men selvom jeg på det tidspunkt var næsten et år gammel, har jeg ingen erindring om, hvad der skete. I højtideligheden deltog foruden mine forældre og mine morforældre og farforældre også min gudmoder, tante Alma, og hendes mand, min onkel Johannes, og deres omkring toårige søn, min fætter Børge. Desuden min moster Emmy med sin toårige søn, min fætter Dennis, og mine mostre Lilly, Gudrun (12 år) og Edith, kaldet Ditte (10 år), og min morbror Thorkild, samt mine farbrødre Henry og Alfred, som endnu var ugifte, og endelig min faster Dagmar og hendes mand, Edmond, og deres første barn, min fætter Henry.



Brugsforeningen havde i mange år forretning i denne bygning, men blev senere nedlagt. Her ses bygningen i august 2006, hvor den fungerede som Døgnkiosk, som et tilflyttende yngre ægtepar ville forsøge at drive videre. Det hele så dog noget forsømt ud, og der var ingen kunder at se denne formiddag. Til højre og bag hækken lå den nu nedlagte Tillitse Skole. - © 2006 Harry Rasmussen. FOTO 7

EN TYPISK LANDSBYKIRKE

Tillitse Kirke er en tårnløs bygning fra romansk tid, dvs. perioden år 1000-1250, hvori en stor del af Europa var behersket eller præget af det vældige Romerrige. Kirken er bygget helt i tegl, og i sengotisk tid har skib og kor fået hvælv, mens apsis står med sit oprindelige halvkuppel-hvælv, hvori der for øvrigt er anbragt lydpotter, som har til formål at dæmpe lyden eller akustikken. Bygningens originale rundbuevinduer er ikke bevaret, ligesom kirken forlængedes i 1625 mod vest, blandt andet for at give plads til et senere sløjfet kapel for Barnewitz-slægten. Det nuværende våbenhus er opført så sent som i 1955, og er derfor ikke det, der fandtes i min barndom.

Kirken bærer præg af, at den også blev benyttet som sognekirke af en af regionens største herregårde, Rudbjerggård. Således bærer prædikestolen, der er udført i højrenæssancestil, våben for Knud Rud (død 1611) og hans navnkundige hustru, Ellen Marsvin (1572-1649). Knud Rud skænkede Rudbjerggård til sidst-nævntes da kun 13-årige datter fra et tidligere ægteskab, den senere så berømte adelsdame og "dronning", Kirsten Munk (1598-1658), der blev anset for at være kong Christian IVs hustru fra 1615, og med denne blandt andet fik en måske endnu mere berømt datter, Leonora Christina (1621-98), hvis liv og skæbne er lidt mere udførligt omtalt i begyndelsen af disse erindringer.



Tillitse Kirke, set fra sydøst. Her var mine forældre blevet viet den 27. oktober 1927, og her blev jeg selv fremstillet den 9. juni 1930. Senere blev først Benny og siden Bent døbt i denne kirke. – Foto: © 2006 Harry Rasmussen.



Herover ses Tillitse-stenen, som er fra vikingetiden, men ved kirkens opførelse i middelalderen blev den brugt som hjørnesteen i kirkens fundament. Under en nyere renovering af kirken blev stenen fundet og opstillet på kirkegården ud for våbenhuset. Den er det ældste minde om kristendommens indførelse på Lolland. – Foto: © 2006 Harry Rasmussen.

Altertavlen er et bruskarokt snitværk, udført af Jørgen Ringnis, og den bærer våben for andre ejere af Rudbjerg-gård, som f.eks. Joachim von Barnewitz (død 1626), hans hustru Øllgaard Pentz og dennes anden mand H. von Passow. Det må formodes, at flere af de ovennævnte, i lighed med en lang række andre personer og familier med tilknytning til Rudbjerggård, har været jævnlige andagts-søgende i Tillitse Kirke. I midten af 1500-tallet tilhørte gården således Erik Grubbe, som også var ejer af herregården Tjele ved Viborg i Midtjylland. Det er dog ikke sandsynligt, at hans berømte datter, Marie Grubbe (ca.1643-1718), nogensinde har sat sine fødder i Tillitse Kirke, for hendes fader afhændede Rudbjerggård til Erik Rud, efter hvem sønnen, Knud Rud, overtog den i 1592, og da var Marie Grubbe endnu ikke født.



Illustration til H.C.Andersens herlige og i det væsentlige sandfærdige historie Hønse-Grethes Familie (1869), som fortæller om den efter datidens målestok dristige og frimodige Marie Grubbes liv og skæbne. – Tegning af Lorenz Frølich. H.C.Andersen. Samlede Eventyr og Historier. Gyldendal, København 1962.

Det nærmeste Marie Grubbe kom til Lolland, var nok, da hun forlod sin daværende mand, Palle Dyre, til fordel for dennes ladefoged, Søren Sørensen Møller, og sammen med ham slog sig ned som færgeskone i Borrehuset ved Grønsund på Øst-Falster. Her traf Ludvig Holberg (1684-1754) hende i 1711 og hørte om hendes mærk-værdige skæbne, som spændte fra adelsfrøken over et kortvarigt ægteskab med en af landets fornemste mænd, Frederik III's uægteskabelige søn, Ulrik Frederik Gyldenløve (1638-1704), til simpel færgeskone ved det smalle farvand, Grønsund, der ligger mellem Falsters østkyst og Møens sydvestkyst. Formodentlig på det næs, der antagelig har

afgivet navn til den nærliggende landsby Næs og til landbrugsskolen Næsgård, hvor min bedstefar engang i begyndelsen af dette århundrede [1900-tallet] var fodermester, og hvor min far så vidt jeg har forstået er født, og hvor han i hvert fald er døbt i den ligeledes nærliggende Aastrup Kirke.

Holberg fandt Marie Grubbes historie så interessant, at han nedskrev denne i en af sine berømte epistler (nr.89). Andre danske forfattere har siden ladet sig inspirere af Holbergs skildring af Marie Grubbes liv, og har vel mere eller mindre suppleret denne med, hvad der foreligger af historisk materiale om hendes data og fatum. Det er således tilfældet med forfatteren Steen Steensen Blicher (1782-1848), som skrev om hende i Brudstykker af en Landsbydegns Dagbog (1824), og for H.C.Andersen, der på sin egen måde fortalte om hende i historien om Hønse-Grethes Familie (1870). Disse forfattere inspirerede igen J.P.Jacobsen (1847-85) til romanen Fru Marie Grubbe (1876).

(Fortsættelse 03 følger herefter)